

VARSINAIS-SUOMEN PÄIHDEKÄYTTÖKYSYLY 2021

Yhteenveto kyselyn tuloksista

Varsinais-Suomen päihdetilannekysely

- Kyselyn tarkoituksena oli selvittää varsinaissuomalaisten näkemyksiä ja havaintoja oman alueensa päihdetilanteesta
 - Kysely kartoittaa kuntalaisten näkemyksiä paikallisesta päihdetilanteesta ja keinoista sen parantamiseksi
 - Tavoitteena myös herättää kuntalaisia havaitsemaan päihdeilmiöitä ja siihen liittyviä haasteita lähiympäristössään
 - Kysely on myös keino osallistaa kuntalaisia kunnan ehkäisevään päihdetyöhön
- Kysely toteutettiin syyskuussa 2021 nettipohjaisena lomakekyselynä. Kysely oli tarkoitettu kaikille kuntalaisille ja siihen osallistuttiin nimettömästi.
- Kysely on osa niin sanottua Pakka-toimintamallia, joka on tutkitusti vaikuttava ehkäisevän päihdetyön työmuoto.
 - Tavoitteena on alkoholista, tupakasta ja rahapeleistä aiheutuvien haittojen vähentäminen ja ehkäiseminen paikallisella tasolla. Erityisesti huomioidaan tilanteet, joissa alaikäisillä tai selvästi päihtyneillä on mahdollisuus hankkia ko. tuotteita, eli vähittäismyynti- ja anniskelutilanteissa sekä alaikäisille välittämisessä.
 - Pakka-malli on käytössä 44% Suomen kunnista (v. 2020). Varsinais-Suomessa Pakka-mallia toteutetaan Turussa, Salossa, Kaarinassa, Raisiossa, Paimiossa, Sauvossa, Mynämäellä, Maskussa ja Nousiaisissa ja toimintaa ollaan käynnistämässä muissakin alueen kunnissa.

Kyselyyn saatiin 3625 vastausta

- Vastauksia saatiin 3625.
- Eniten vastauksia saatiin 31-60-vuotiaiden ikäryhmästä.
- Valtaosa (73 %) vastaajista oli naisia.
- Eniten vastauksia saatiin Turusta, Uudestakaupungista, Kaarinasta, Salosta, Paimiosta, Raisiosta ja Liedosta.

	n	Prosentti
Mies	885	24,5%
Nainen	2638	72,9%
Muu	19	0,5%
En halua kertoa	75	2,1%

	n	Prosentti
alle 18-vuotta	279	7,7%
18-30 vuotta	740	20,5%
31-45 vuotta	1219	33,7%
46-60 vuotta	1035	28,6%
61-75 vuotta	284	7,8%
yli 75 vuotta	28	0,8%
En halua kertoa	33	0,9%

	n	Prosentti
Aura	41	1,1%
Kaarina	236	6,5%
Kemiönsaari	65	1,8%
Koski	71	2,0%
Kustavi	0	0,0%
Laitila	39	1,1%
Lieto	156	4,3%
Loimaa	103	2,8%
Marttila	43	1,2%
Masku	80	2,2%
Mynämäki	85	2,4%
Naantali	94	2,6%
Nousiainen	90	2,5%
Oripää	25	0,7%
Paimio	178	4,9%
Parainen	50	1,4%
Pyhäranta	9	0,3%
Pöytyä	85	2,3%
Raisio	168	4,6%
Rusko	95	2,6%
Salo	187	5,2%
Sauvo	74	2,0%
Somero	43	1,2%
Taivassalo	5	0,1%
Turku	1221	33,7%
Uusikaupunki	315	8,7%
Vehmaa	11	0,3%
Muu, mikä?	26	0,7%
En halua kertoa	30	0,8%

Alaikäisten päihteidenkäyttö ja rahapelaaminen

- Kyselyssä tiedusteltiin ovatko vastaajat havainneet alaikäisten päihteidenkäyttöä, päihteiden myymistä tai välittämistä alaikäisille.
- **Alaikäisten tupakointi vaikuttaa olevan yleistä** Varsinais-Suomessa: Liki 80 % vastaajista on havainnut tupakoimista ja noin 50 % myös nuuskan ja sähkösavukkeiden käyttöä. Noin 60 % vastaajista on havainnut alaikäisten alkoholin käyttöä. Huumeiden käyttö on harvinaisempaa: alaikäisten kannabiksen käyttöä on havainnut 20 % vastaajista ja muiden huumeiden käyttöä 15 %. Alaikäisten rahapelaamista on havainnut 24 %.
- Alaikäisille välittämistä on havaittu jonkin verran: alkoholin ja tupakka- ja nikotiinituotteiden kohdalla noin 20 % vastaajista ja huumeiden kohdalla 12 % vastaajista on havainnut välittämistä.
- Tilanteita, joissa myyjä ei olisi tarkastanut nuorelta näyttävän ostajan ikää oli havaittu melko vähän: vain 15-17 % vastaajista.
- HUOM! Kun tarkastellaan alaikäisten vastauksia, **80-90 % alaikäisistä vastaajista on havainnut ikäisillään alkoholin ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä** ja 40 % kannabiksen käyttöä. Alaikäisistä noin 65 % on havainnut alkoholin ja tupakkatuotteiden välittämistä alaikäisille ja 23 % huumeiden välittämistä alaikäisille. Vähittäiskaupan ikäraja-valvonnan pettämistä oli havainnut vain noin 25 % alaikäisistä.

Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana alaikäisten...	Kyllä
alkoholin käyttöä?	57,7%
tupakoimista?	76,8%
nuuskaamista?	52,1%
sähkösavukkeiden käyttöä?	47,2%
kannabiksen käyttöä?	20,4%
muiden huumeiden käyttöä?	15,0%
rahapelaamista?	23,6%

Oletko havainnut kunnassasi viimeisen 12 kuukauden aikana alaikäisille...	Kyllä
alkoholin välittämistä?	23,4%
savukkeiden ja sähkösavukkeiden välittämistä?	20,1%
nuuskan välittämistä?	20,7%
huumeiden välittämistä?	11,9%

Oletko havainnut viimeisen 12 kuukauden aikana tilanteita, joissa myyjä ei ole tarkastanut nuorelta näyttävän...	Kyllä
alkoholin ostajan ikää?	17,2%
tupakka- ja nikotiinituotteiden ostajan ikää?	15,3%
rahapelejä pelaavan tai ostavan ikää?	16,4%

Oman kunnan päihdetilanne

- 41-46 % vastaajista koki että oman kunnan alueella käytetään liikaa alkoholia, tupakka- ja nikotiinituotteita tai muita päihteitä. 24 % piti rahapelaamista liiallisena omassa kunnassa.
- 29 % vastaajista oli sitä mieltä että omassa kunnassa suhtaudutaan liian vapaasti humalajuomiseen.
- 35 % vastaajista oli viimeisten 12 kuukauden aikana altistunut tupakansavulle niin että koki siitä olleen haittaa.
- 31 % oli nähnyt viimeisten 12 kuukauden aikana huumeidenkäyttöä julkisella paikalla.
- 38 % oli pelännyt kohtaamiaan päihtyneitä viimeisten 12 kuukauden aikana.
- 15 % haluaisi rajoittaa alkoholinkäyttöä oman kunnan alueella.
- 40 % vastaajista haluaisi vaikuttaa ja kertoa mielipiteensä, mikäli oman kodin välittömässä lähiympäristössä sijaitsevalle ravintolalle haettaisiin anniskelulupaa tai jatkoaikaa terassianniskeluun.
- Vain 5 % koki ravintoloiden pidentyneiden aukioloaikojen aiheuttaneen häiriöitä. (37 % ei ollut huomannut aukioloaikojen pidentyneen, koronatilanteella on tässä varmasti ollut vaikutuksensa.)
- 54 % toivoi että ravintoloissa suhtauduttaisiin tiukemmin anniskeluun päihtyneille ja 56 % toivoi että kaupoissa suhtauduttaisiin tiukemmin alkoholin myyntiin päihtyneille.

Käytetäänkö kunnassasi mielestäsi liikaa...?	Kyllä
alkoholia?	41,1%
tupakka- ja nikotiinituotteita?	45,7%
muita päihteitä?	43,9%
rahapelejä?	23,7%

Oma ja läheisten päihdekäyttö, päihdepalvelut

- Läheisen alkoholinkäyttö on huolettanut reilusti yli kolmasosaa vastanneista viimeisen. Myös huoli läheisen tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä on melko yleistä (29 % vastaajista) ja noin 10 % vastaajista on ollut huolissaan lääkkeiden tai huumeiden käytöstä tai rahapelaamisesta. Omasta päihteidenkäytöstä tai rahapelaamisesta huolestuneita kyselyvastaajissa oli vähän.
- Kyselyssä tiedusteltiin näkemyksiä päihdepalveluihin pääsystä: valtaosa vastaajista valitsi ”en osaa sanoa” – vastausvaihtoehdon, eli päihde- ja vieroitushoidot olivat vastaajille varsin vieraita. Kovin helppoa tuen ja palveluiden saaminen ei kuitenkaan ole:
- 11 % vastaajista katsoi että tukea tupakan ja/tai nikotiinituotteiden käytön lopettamiseen sai helposti omassa kunnassa, samoin 11 % vastasi päihdehoidon saamisen olevan helppoa. Vain 5 % piti rahapeliriippuvuuden hoidon saamista helppona omassa kunnassa.
- Kuntakohtaisia eroja kyselyssä oli jonkin verran: helpointa päihdehoidon saaminen on vastaajien mukaan Salossa, jossa 22% vastaajista piti päihdehoidon saamista helppona.

Oletko ollut viimeisen 12 kuukauden aikana huolissa läheisen...	Kyllä
alkoholinkäytöstä?	36,3%
tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä?	28,7%
lääkkeiden väärinkäytöstä?	9,4%
huumausaineiden käytöstä?	11,2%
rahapelaamisesta?	11,6%

Oletko ollut viimeisen 12 kuukauden aikana huolissasi omasta...?	Kyllä
alkoholinkäytöstä?	8,4%
tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä?	10,6%
lääkkeiden väärinkäytöstä?	1,7%
huumausaineiden käytöstä?	1,7%
rahapelaamisesta?	2,8%

Kehittämistarpeet

- Kysely tuotti valtavan määrän kehittämis ehdotuksia ja ideoita. Kuntakohtaiset vastaukset on toimitettu kunkin kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaavalle taholle (hyte-koordinaattorille) sekä ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilölle jatkosuunnittelua varten. Vastauksia hyödynnetään myös Varsinais-Suomen hyvinvointialueen valmistelutyössä.
- Avoimissa vastauksissa korostuivat erityisesti:
 - 1) Tarve ehkäisevällä päihdetyöllä, erityisesti lasten ja nuorten parissa
 - 2) Päihdepalveluiden ja päihdehoidon saatavuus
 - 3) Tuki ja palvelut rahapeli ongelmassa
 - 4) Turvallisuuteen, julkijuopotteluun ja järjestyshäiriöid in liittyvät haitat
 - 5) Päihdeongelmaisten läheisten huomioiminen

Muutamia nostoja kunnista 1/2:

- **Paimio:**

- Vastaajat nostivat esiin matalan kynnyksen palveluiden ja haittoja vähentävien palveluiden puutteen. Epäselvät hoitopolut vaikuttavat hoitoon hakeutumiseen. Järjestyshäiriöitä on erityisesti Kirkkopuistossa. Poliisin partiointi ja valvonta kaduilla on vähentynyt. Ennaltaehkäisyä ja valistusta toivottiin lisää.

- **Sauvo:**

- Rahapelaaminen ja nuuskan käytön lisääntyminen huolestuttavat vastaajia. Lisäksi liikennekäyttäytyminen ja järjestyshäiriöt etenkin viikonloppuisin nousivat esiin. Myös Sauvon vastaajat korostivat ennaltaehkäisyä ja toivoivat ajanvietettä nuorille.

- **Uusikaupunki:**

- Alaikäisten kohdalla huomioitu kannabiksen sekä muiden huumausaineiden käyttöä keskiarvoa enemmän. Myös huumausaineiden välittämistä alaikäisille havaittu keskiarvoa enemmän. Vastausten mukaan Uudessakaupungissa käytetään liikaa rahapelejä, jopa keskiarvoa enemmän. Alkoholin käyttöä toivottaisiin rajattavan enemmän pois keskustan tuntumasta sekä kaupungin puistoista. Alkoholin myyntiin päihtyneille tulisi vastausten mukaan kiinnittää enemmän huomiota. Poliisin näkyvyyttä toivotaan enemmän sekä poliisin puuttumista nuorten päihteiden käyttöön sekä häiriökäytökseen. Toivotaan ennaltaehkäiseviä palveluita, mm. kouluihin valistusten muodossa. Myös kovempaa puuttumista asioihin. Vanhempien vastuunotto lastensa toiminnasta näkyy huomionarvoisesti vastauksissa.

- **Pöytyä ja Aura:**

- Avoimissa vastauksissa nousi esiin nuorten päihteiden käyttö ja ennaltaehkäisyn liian pienet resurssit. Nuorille kaivattiin lisää paikkoja joissa viettää vapaa-aikaa ja harrastusmahdollisuuksien lisäämistä. Vastaajien mielestä olisi tärkeää puuttua ja löytää apua niin alkoholin kuin huumausaineenkin osalta matalalla kynnyksellä.

Muutamia nostoja kunnista 2/2:

- **Salo:**

- Vastaajat kokivat, että päihtyneiden käyttäytyminen heikentää turvallisuuden tunnetta kaduilla ja kauppakeskuksen välittömässä läheisyydessä. Päällimmäisenä toiveena kuntalaisilla oli matalan kynnyksen paikkoja, varhaista puuttumista, ennalta ehkäisevää työtä ja jalkautuvaa työtä kouluihin. Vastaajat pitivät hyvänä että nuorten henkilöiden ikä tarkastetaan päihteitä ostettaessa.

- **Raisio:**

- Useissa avoimissa vastauksissa tuotiin esille keskustan, torin ja Friisilän koulun alueet, joissa oleskelee päihteitä ja huumausaineita käyttäviä ja myös välittäviä nuoria ja vanhempia aikuisia. Toisena huolestuttavana asiana jotkut vastaajat ilmaisivat ADHD-diagnoosien yleistymisen ja sen hoitoon tarkoitettujen lääkkeiden päätymisen katukauppaan. Moni vastaaja toivoi ehkäisevän päihdetyön kohdentamista erityisesti nuoriin silloin, kun ei ole vielä pahoja ongelmia. Matalan kynnyksen hoitopaikkoja toivottiin myös.

- **Kemiönsaari:**

- Kemiönsaarella näkyi tarve ehkäisevälle päihdetyölle lasten ja nuorten parissa. Myös vanhempien löysät asenteet nuorten alkoholinkäyttöä kohtaan huolestuttivat vastaajia. Päihdepalveluiden ja päihdehoidon saatavuudesta kaivattiin myös lisää tietoa.